

Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Depresyon ve Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi

Özlem TEKİR¹, Öznur YAŞAR¹, Celalettin ÇEVİK¹, Merve DİKOĞLU¹, Gözde ÖZSEZER KAYMAK¹

ÖZ

Amaç: Bu çalışma Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde depresyon ve benlik saygısı düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki çalışma Aralık 2013-Ocak 2014 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden 563 kişi oluşturmuştur. Araştırmaya alınan bireylere uygulanan anket formu kişisel bilgi formu, Beck Depresyon ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeklerinden oluşmaktadır.

Bulgular: Araştırma grubunun %84.4'ü kız, %68.7'si hemşirelik, %31.3'ü ebelik bölümü öğrencisi olup ortalama yaş 20.11±1.86'dır. Öğrencilerin, %69.3'ünün geliri giderine eşit, %8.9'u çalışmakta, %13.7'si sigara içmekte, içenlerin %96.6'sı bir yıldan az bir süre önce sigaraya başladığını, %10.1'i alkol kullandığını ve %11.0'ı ailesinde depresyon olduğunu belirtmiştir. Araştırma grubunun %17.1'inde depresyon olup Beck depresyon ölçeği puan ortanca değeri 8.0 (min:0, maks:49.0); Coopersmith benlik saygısı ölçeği ortanca değeri 70.0 (min:22, maks:97)'dir. Kızlarda erkeklere göre, geliri giderinden az olanlarda, göç edenlerde göç etmeyenlere göre, ailesi parçalanarlarda çekirdek/geniş ailesi olanlara göre, kronik hastalığı olanlarda olmayanlara göre sigara içenlerde içmeyenlere göre alkol kullananlarda kullanmayanlara göre, hemşirelik öğrencilerinde ebelik öğrencilerine göre ailesinde depresyon olanlarda ailesinde depresyon olmayanlara göre depresyon görülme sıklığı anlamlı düzeyde daha yüksektir (p<0.05). Benlik saygısı ölçek puanı kızlarda erkeklere göre, ebelik bölümü öğrencilerinde hemşirelik bölümü öğrencilerine göre, geliri giderine eşit olanlarda geliri giderinden az olanlara göre, göç etmeyenlerde göç edenlere göre anlamlı olarak yüksektir (p<0.05). Benlik saygısı ve Beck depresyon ölçek puanları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır (r=-0.424, p=0.001).

Sonuç: Bu çalışma sonucunda araştırma grubunda depresyon sıklığı yüksek bulunmuştur. Benlik saygısı puanı arttıkça depresyon sıklığının azaldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri; depresyon; benlik saygısı; ebelik; hemşirelik.

Examination of Health School Students' Depression and Self-Esteem Levels

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to investigate the factors that affect the depression and self-esteem levels of Health School students.

Material and Methods: This descriptive and cross-sectional study was conducted between December 2013 and January 2014. The study's sample group contains 563 participants who volunteered to participate in the study. The participants were administered a personal information form, Beck's Depression Scale and Coopersmith Self-Esteem Scale.

Results: 84.4% of the participants were composed of girls; 68.7% is from nursing department and 31.3% is from midwifery department. The mean age of the participants is 20.11±1.86. 69.3% of the participant's income is equal to their expenses, 8.9% work, 13.7% smokes, 96.6% of the smokers indicated that they had started smoking less than a year, 10.1% drinks alcohol and 11.0% indicated that there were depressive members in their family. The results show that 17.1% of the participants feel depressive. The median score of the Beck's depression scale was found as 8.0 (min=0, max=49.0) while the median score of the Coopersmith self-esteem scale was 70.0 (min=22, max=97). The depression frequency is significantly higher in girls than the boys, in those whose incomes are lower than their expenses, in immigrants than non-migrants, in those who have fragmented families than nuclear or extended family, in smokers than non-smokers, in alcohol users than non-users, in nursing students than midwifery students and in those who have

¹ Balıkesir Üniversitesi Balıkesir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Özlem TEKİR, ozlemtekir_10@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received: 26.10.2017 Kabul Tarihi / Accepted: 29.01.2018

Bu çalışma özet olarak, 13. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur. 01-03 Mayıs 2014 - Trabzon.

depressive family members than those who do not have depression in their families ($p<0.05$). The Self-esteem scores are significantly higher in girls than boys, in midwifery students than nursing students, in those whose income is equal to their expenses than in those whose income is lower than their expenses and in immigrants than non-migrants ($p<0.05$). There is a negative medium significance relationship between the scores of Beck's depression scale and Coopersmith self-esteem scale ($r=-0.424$, $p=0.001$).

Conclusion: This study found out that the depression frequency of the study group is high. Also the higher self-esteem scores are, the lower is the depression frequency.

Keywords: University students; depression; self-esteem; midwifery; nursing.

GİRİŞ

Benlik kavramı, kişinin kendine ilişkin algıları, duyguları, tutumlarından oluşur (1). Benlik saygısı, bireyin özerkliğini kazanması, yaşamını doyumlu geçirmesi, amaca yönelik etkinlikte bulunması, diğer insanlarla sağlıklı ve sürekli iletişim kurması, değer sistemlerini geliştirmesi, başarılı olması, geleceği doğru planlayabilmesi için önemlidir (2). Benlik saygısı düşük olduğunda bireyler yaşamlarının diğer alanlarında da olumsuz bir yaşantıya sahipken, benlik saygısı yüksek olduğunda bireylerin daha başarılı, sosyal ilişkilerinde daha etkin ve genel olarak daha mutlu olacakları öne sürülebilir. Nitekim akıl sağlığının bir göstergesi olan benlik saygısı bir yeterlilik duygusu ve başarılı olma için gerekli koşuldur (3). Özellikle gençlerde beden imgesi ve fiziksel özelliklerin, benlik saygısını olumlu ya da olumsuz yönde çok etkilediği kanıtlanmıştır (2,4,5). Bu yaş dönemi, fiziksel değişimlerin hızlı yaşandığı bir dönem olduğundan, kısa süreli bocalamaların etkisi, ergenlerin benlik saygısı algılamalarında değişiklikler yaratabilmektedir (6). Adölesanların kendi benlik kavramlarını tanımaları ve kabul etmeleri onlar için önemli bir gereksinimdir. Adölesanın benlik kavramı, onun içinde bulunduğu anı ve gelecekteki tepkilerini etkileyen kökleri geçmişe dayanan bir bütündür.

Benlik kavramını olumsuz etkileyen sorunlardan biri olan depresyon, sağlık çalışanlarında, gençlerde sık görülmektedir (7-10). Depresyon; çökkünlük, derin üzüntülü, bazen de hem üzüntülü, hem bunaltılı bir duygu durumuyla birlikte düşünce, konuşma, devinim ve fizyolojik işlemlerde yavaşlama, durgunlaşma ve bunların yanı sıra değersizlik, küçüklük, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık, duygu ve düşünceleri ile karakterize ruhsal bir bozukluktur (11). Dünya Sağlık Örgütü dünya nüfusunun %3-5'inde depresyon yakınmaları olduğunu ve tıbbi nedenlerle pratisyen hekime başvuran insanların %8-15'inin tedavi gerektiren depresyon belirtileri gösterdiğini belirtmiştir (12). Sık görülen bir sağlık sorunu olan depresyon aynı zamanda yaşam kalitesi ve üretkenliği bozan, dolaylı olarak, var olan diğer kronik hastalıkların kötüleşmesine ve ekonomik kayba yol açan bir sağlık sorunudur (13). Üniversite yılları gençlerin erişkinliğe geçiş yılları olup hem sosyal hem de biyolojik olarak bir geçiş dönemi kabul edilen ergenliğin son evresine rastlar. Ek olarak, gençlerin evden ve aileden ayrılma, arkadaş seçimi, akranlarıyla iletişim sorunu, çevre edinme, yeni kurulacak bir düzene uyum sağlama, kaldıkları yere (yurt vb.) alışma, ekonomik

sorunlar, ulaşım sorunları, gelecekteki mesleği ve özellikle son yıllarda iş bulmaya ilişkin belirsizlikler onları risk grubu yapmaktadır (14). Üniversite gençleri arasında yapılan araştırmalarda, depresyonun gençlerin sağlığını olumsuz etkileyen en önemli sorunlardan biri olduğu belirtilmektedir (15-17). Üniversite öğrencilerinin yaşadığı biyopsikososyal süreçlerin çok iyi bilinmesi depresyonla baş etmede önemli bir noktadır (9). Öğrencilerin kendi gelişimleri, çevrelerinde olup bitenler dışında sağlık bakım sisteminin güçlükleri (hastane rutinleri, hasta bakımı, sağlık bakımına karar verme, ölüme tanık olma gibi), sağlıklı ve hasta bireyin bakımı da hemşirelik öğrencileri üzerinde stres yaratır. Stres yaratan negatif yaşam olayları, depresif belirtilerin görülmesine neden olabilir (17). Depresyon, başka kronik hastalıkların görülmesine etkide bulunan bir sorundur (18,19). Sosyodemografik özelliklere, maruz kalınan faktörlere bağlı olarak değişebilen depresyonun benlik saygısı ile de etkileşim içinde olduğu görülmektedir. Nitekim benlik saygısı düşük olan adölesanların; psikolojik, fizyolojik hastalıklara karşı direncinin ve yakın ilişkiler kurabilme yeteneğinin azaldığı, daha fazla duygusal sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür (20). Sık görülen bu sağlık sorununun ve ilişkili olan benlik saygısı düzeyinin üniversite öğrencilerindeki görülme sıklığının saptanması, etkileyen faktörlerin belirlenmesi nitelikli hemşirelerin yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmanın amacı, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısının, depresyon düzeyinin ve etkileyen faktörlerin saptanmasıdır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tipte olup Balıkesir Sağlık Yüksekokulu'nda Aralık 2013- Ocak 2014 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırma verileri kişisel bilgi formu, Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeğinden oluşturulan anket formu yardımıyla toplanmıştır. Coopersmith (21) tarafından geliştirilen bireyin yaşama bakış açısı aile ve sosyal ilişkileri, kendini nasıl gördüğü ile ilgili 25 maddeden oluşmaktadır. Turan (22) tarafından Türkçe geçerliği güvenilirliği yapılan beşli likert tipi ölçek olup 0 ile 4 arasında puan alınmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 0 olup 10-30 puan bireyin "düşük", 30-70 puan "orta", 70-100 puan "yüksek" benlik saygısı grubunda yer aldığını göstermektedir.

Beck (23) tarafından geliştirilen Türkçe geçerliği Hisli (24) tarafından yapılan Beck depresyon ölçeği, karamsarlık, başarısızlık duygusu, doyum alamama, suçluluk duyguları, huzursuzluk, yorgunluk, iştah azalması, uyku bozukluğu gibi depresif belirtilere ilişkin 21 maddeden oluşmaktadır. Beck depresyon ölçek puanı 17 ve üstünde olanlar depresyon var olarak kabul edilmektedir (23,24).

Coopersmith benlik saygısı ve Beck depresyon ölçek puanları çalışmada kullanılan bağımlı değişkenleri göstermektedir. Yaş, cinsiyet, sınıf, bölüm, anne-baba eğitim durumu, anne-baba çalışma durumu, gelir, sosyal aktivite, sigara alkol kullanımı, ailede depresyon olma durumu, kronik hastalığı olma, göç etme, medeni durum ve mezun olunan lise ise çalışmada kullanılan bağımsız değişkenlerdir.

İstatistiksel Analiz

Araştırma evrenini Balıkesir Sağlık Yüksekokulunda 2013-2014 yılında öğrenim gören 767 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada bir örneklem seçimine başvurulmamış, evrendeki tüm öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın yürütüldüğü tarihte okulda olan, araştırmaya katılmayı kabul eden 563 kişi ile yüz yüze görüşülerek veri toplanmıştır. Verilerin tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır. Sürekli değişkenlerin normallik varsayımı sağlayıp sağlamadığı Shapiro-Wilk testi ile değerlendirilmiş normallik varsayımı sağlanmadığından sürekli değişkenlerin tek değişkenli analizlerinde Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis (post hoc: Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U testi) testleri kullanılmıştır. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Ki-kare ve Fisher Exact testleri ile incelenmiştir. Ölçek puanları arasında ilişki olup olmadığı Spearman korelasyon çözümlemesiyle belirlenirken, dikotom değişken olan Beck depresyon sendromu olma durumunu etkileyen etmenlerin saptanmasında Lojistik regresyon analizi kullanılmıştır.

Kurum Onayı: Araştırma için Balıkesir Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü'nden gerekli yasal izinler alınmıştır. Anket formu katılımcıların sözlü onamı alınarak uygulanmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin %84.4'ü kız, %68.7'si hemşirelik, %31.3'ü ebelik öğrencisi olup ortalama yaş 20.11±1.86'dır. %63.4'ünün babası, %83.5'inin annesi ilköğretim mezunudur. Katılımcıların %82.4'ü çekirdek aile yapısında, %97.0'ı bekâr, %84.2'sinin annesi, %31.6'sının babası, %91.1'inin kendisi çalışmamakta, %69.3'ünün geliri giderine eşittir. Öğrencilerin %11.9'u kronik hastalığı olduğunu, %13.7'si sigara içtiğini, %10.1'i alkol kullandığını, %30.7'si başka bir yerden Balıkesir'e göç ettiğini, %11.0'ı da ailesinde depresyon öyküsü olduğunu, %43.3'ü sosyal aktivite yaptığını, %57.2'si boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirdiğini ifade etmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin Beck depresyon ölçeği puan ortancası 8.0 (min=0, maks=49), Coopersmith benlik saygısı ölçeği puan ortancası 70.0 (min=22, maks=97)'dir. Katılımcıların %17.1'inde sendromal düzeyde depresyon vardır. Benlik saygısı puanı kızlarda erkeklere göre (p=0.010), ebelik öğrencilerinde hemşirelik öğrencilerine göre (p=0.006), ebelik 4. sınıf öğrencilerinde diğer sınıflara göre (p=0.001), babası çalışmayanlarda çalışanlara göre (p=0.012), geliri giderine eşit olanlarda, geliri giderinden düşük olanlara göre (p=0.002), kronik hastalığı olmayanlarda olanlara göre (p=0.001), göç etmeyenlerde göç edenlere göre (p=0.019), sosyal aktivitelere katılanlarda katılmayanlara göre (p=0.005) anlamlı olarak yüksektir. Annenin eğitim durumuna (p=0.060), aile yapısına (p=0.833), çalışma durumuna (p=0.832), sigara içme durumuna (p=0.252), alkol kullanma durumuna (p=0.724) ve ailede depresyon olma durumuna göre (p=0.382) benlik saygısı puanları benzerdir (Tablo 2).

Depresyon puan ortalaması değeri geliri giderinden az olanlarda diğerlerine göre (p=0.001), ailesi parçalanarlarda parçalanmayanlara göre (p=0.005), kronik hastalığı olanlarda olmayanlara göre (p=0.002), sigara içenlerde içmeyenlere göre (p=0.016), göç edenlerde etmeyenlere göre (p=0.046), ailesinde depresyon olanlarda olmayanlara göre (p=0.001) anlamlı olarak yüksektir. Cinsiyete (p=0.438),

Tablo 1. Araştırma grubunun sosyodemografik ve hastalıkla ilgili özellikleri (n=563)

		n (%)
Cinsiyet	Kız	475 (84.4)
	Erkek	88 (15.6)
Bölüm	Hemşirelik	387 (68.7)
	Ebelik	176 (31.3)
Sınıf	Hemşirelik 1.sınıf	172 (30.6)
	Hemşirelik 2.sınıf	84 (14.9)
	Hemşirelik 3.sınıf	72 (12.8)
	Hemşirelik 4.sınıf	59 (10.5)
	Ebelik 1.sınıf	54 (9.6)
	Ebelik 2.sınıf	43 (7.6)
	Ebelik 3.sınıf	38 (6.7)
	Ebelik 4.sınıf	41 (7.3)
Baba eğitim durumu	İlköğretim	357 (63.4)
	Lise	121 (21.5)
	Üniversite	85 (15.1)
Anne eğitim durumu	İlköğretim	470 (83.5)
	Lise	76 (13.5)
	Üniversite	17 (3.0)
Aile yapısı	Çekirdek	464 (82.4)
	Geniş	88 (15.6)
	Parçalanmış	11 (2.0)
Medeni durum	Evli	17 (3.0)
	Bekar	546 (97.0)
Anne çalışma durumu	Evet	89 (15.8)
	Hayır	474 (84.2)
Baba çalışma durumu	Evet	385 (68.4)
	Hayır	178 (31.6)
Kronik hastalığı olma	Evet	67 (11.9)
	Hayır	496 (88.1)
Sigara içme durumu	Evet	77 (13.7)
	Hayır	467 (82.9)
	Bırakmış	19 (3.4)
Göç etme	Evet	173 (30.7)
	Hayır	390 (69.3)
Ailede depresyon	Var	62 (11.0)
	Yok	501 (89.0)
Sosyal aktivite	Evet	244 (43.3)
	Hayır	319 (56.7)
Boş zamanda yapılan aktivite	Televizyon	78 (13.9)
	Kitap okuma	125 (22.2)
	Arkadaşlarla vakit geçirme	322 (57.2)
	İnternet	38 (6.7)

bölüme (p=0.894), sınıfa (p=0.134), annenin eğitim durumuna (p=0.934), annenin çalışma durumuna (p=0.060), çalışma durumuna (p=0.740), alkol kullanma durumuna (p=0.175), sosyal aktivite yapma durumuna (p=0.064) göre depresyon puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur (Tablo 3).

Tablo 2. Sosyodemografik özelliklere göre benlik saygısı puanına ait tanımlayıcı istatistikler ve karşılaştırma sonuçları

		Benlik Saygısı	
		X±SS	Ortanca (Min-Maks)
Cinsiyet	Kız	69.10±16.17	70.00 (22-97)
	Erkek	63.68±18.15	67.00 (26-94)
		MWU=-2.437, p=0.015	
Bölüm	Hemşirelik	66.97±16.59	69.00 (22-97)
	Ebelik	71.07±16.29	73.00 (25-97)
		MWU=-2.903, p=0.004	
Sınıf	Hemşirelik 1	69.61±15.45	73.00 (26-97)
	Hemşirelik 2	64.80±16.55	69.00 (29-97)
	Hemşirelik 3	65.58±17.92	69.00 (22-94)
	Hemşirelik 4	64.08±17.48	65.00 (29-93)
	Ebelik 1	72.68±14.59	74.00 (29-93)
	Ebelik 2	67.67±18.66	73.00 (26-97)
	Ebelik 3	67.23±17.00	69.00 (25-94)
	Ebelik 4	76.07±13.07	77.00 (29-97)
		KW=24.230, p=0.001	
Aile yapısı	Çekirdek	68.31±16.61	70.00 (22-97)
	Geniş	68.45±16.05	71.50 (29-97)
	Parçalanmış	64.36±21.20	69.00 (30-93)
		KW=0.366, p=0.833	
Baba çalışma durumu	Çalışıyor	67.15±16.74	69.00 (22-97)
	Çalışmıyor	70.62±16.07	73.00 (25-97)
		MWU=-2.502, p=0.012	
Gelir	Gelir giderden az	63.81±16.80	65.00 (25-97)
	Gelir gidere eşit	69.79±15.95	73.00 (26-97)
	Gelir giderden fazla	67.07±19.13	69.00 (22-97)
		KW=6.284, p=0.001	
Kronik hastalık	Var	60.95±17.35	65.00 (25-93)
	Yok	69.24±16.26	73.00 (22-97)
		MWU=-3.737, p=0.001	
Sigara içme durumu	İçiyor	66.40±16.79	69.00 (29-97)
	İçmiyor	68.70±16.27	70.00 (22-97)
		MWU=-1.274, p=0.252	
Göç etme	Evet	65.78±17.15	69.00 (22-97)
	Hayır	69.35±16.24	73.00 (26-97)
		MWU=-2.311, p=0.021	
Ailede depresyon	Var	66.51±17.52	69.50 (29-93)
	Yok	68.47±16.49	70.00 (22-97)
		MWU=-0.678, p=0.498	
Sosyal aktivite	Katılan	70.47±15.70	73.00 (29-97)
	Katılmayan	66.55±17.08	69.00 (22-97)
		MWU=-2.616, p=0.009	

X: Ortalama, SS: Standart Sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum, MWU: Mann-Whitney U testi, KW: Kruskal Wallis testi

Tablo 3. Sosyodemografik özelliklere göre depresyon puanına ait tanımlayıcı istatistikler ve karşılaştırma sonuçları

		Depresyon	
		X±SS	Ortanca (Min-Maks)
Cinsiyet	Kız	9.84±8.81	8.00 (0-49)
	Erkek	10.77±10.48	7.50 (0-41)
		MWU=-0.076, p=0.438	
Bölüm	Hemşirelik	10.02±9.45	7.00 (0-44)
	Ebelik	9.92±8.26	8.00 (0-49)
		MWU=-1.013, p=0.311	
Sınıf	Hemşirelik 1	9.38±8.92	7.00 (0-43)
	Hemşirelik 2	9.82±8.52	8.00 (0-38)
	Hemşirelik 3	10.27±9.59	8.00 (0-44)
	Hemşirelik 4	11.88±11.78	8.00 (0-43)
	Ebelik 1	11.27±9.23	9.50 (0-49)
	Ebelik 2	10.53±7.74	9.00 (0-34)
	Ebelik 3	10.97±8.65	9.00 (1-48)
	Ebelik 4	6.51±6.15	5.00 (0-34)
		KW=12.777, p=0.078	
Aile yapısı	Çekirdek	9.64±8.54	8.00 (0-44)
	Geniş	10.64±10.95	7.00 (0-49)
	Parçalanmış	19.45±10.76	18.00 (6-43)
		KW=10.650, p=0.005	
Baba çalışma durumu	Çalışıyor	10.25±9.15	8.00 (0-49)
	Çalışmıyor	9.42±8.96	7.00 (0-43)
		MWU=-1.353, p=0.176	
Gelir	Gelir giderden az	13.45±9.83	11.00 (0-49)
	Gelir gidere eşit	8.99±8.61	7.00 (0-48)
	Gelir giderden fazla	9.37±8.96	7.00 (0-37)
		KW=11.731, p=0.001	
Kronik hastalık	Var	13.56±9.88	12.00 (0-36)
	Yok	9.51±8.88	7.00 (0-49)
		MWU=-3.438, p=0.001	
Sigara içme durumu	İçiyor	12.51±10.74	10.00 (0-41)
	İçmiyor	9.35±8.42	7.00 (0-49)
		MWU=-2.167, p=0.016	
Göç etme	Evet	11.13±10.37	8.00 (0-49)
	Hayır	9.48±8.43	7.00 (0-48)
		MWU=-1.979, p=0.048	
Ailede depresyon	Var	14.79±10.88	13.50 (0-43)
	Yok	9.39±8.68	7.00 (0-49)
		MWU=-3.95, p=0.001	
Sosyal aktivite	Katılan	9.18±8.43	7.00 (0-49)
	Katılmayan	10.61±9.53	8.00 (0-44)
		MWU=-1.580, p=0.114	

X: Ortalama, SS: Standart Sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum, MWU: Mann-Whitney U testi, KW: Kruskal Wallis testi

Beck depresyon puanı ile benlik saygısı ölçeği puanı arasında negatif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=-0.424$, $p=0.001$), Beck depresyon puanı ile sigara miktarı arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=0.140$, $p=0.001$), Beck depresyon puanı ile sigara içme süresi arasında pozitif yönde zayıf anlamlı bir ilişki ($r=0.088$, $p=0.037$), Beck depresyon puanı ile anne eğitimi arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=-0.100$, $p=0.018$) vardır (Tablo 4).

Tablo 4. Depresyon puanının benlik saygısı ve diğer değişkenlerle ilişkisi

Değişkenler	r	p
Yaş	-0.046	0.277
Benlik saygısı puanı	-0.424	0.001
Sigara miktarı	0.088	0.037
Sigara içme süresi	0.088	0.037
Anne eğitimi	-0.100	0.018

Tablo 5. Lojistik regresyon modelinde depresyon sendromu olmayı etkileyen etmenler

		Beta	SH	p	OR	%95 Güven Aralığı
Aile yapısı	Çekirdek					1.0
	Geniş	0.339	0.315	0.281	1.40	0.75-2.60
	Parçalanmış	1.256	0.660	0.057	3.51	0.96-12.80
Gelir	Gelir gidere eşit ya da fazla					1.0
	Gelir giderden az	0.637	0.265	0.016	1.89	1.12-3.17
Kronik hastalığı olma	Yok					1.0
	Var	0.946	0.311	0.002	2.57	1.40-4.73
Ailede depresyon	Yok					1.0
	Var	0.802	0.317	0.011	2.22	1.19-4.14
Sigara içme durumu	Hayır					1.0
	Evet	0.900	0.292	0.002	2.46	1.38-4.36

OR: Odds Ratio, SH: Standart Hata

Tablo 5'e bakıldığında modelin ($\chi^2=46.648$, $p=0.001$, Cox&Snell $R^2=0.08$, Nagelkerke $R^2=0.13$) anlamlı olduğu görülmektedir. Modelde yer alan aile yapısı dışında gelir, kronik hastalığı olma, ailede depresyon varlığı ve sigara içme durumunu gösteren değişkenlerin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu söylenebilir. Modelin genel olarak doğru sınıflandırma oranı %83.8'dir. Bu sonuçlara göre kurulan modelin geçerli ve kullanılabilir bir model olduğu görülmektedir. Bu modelde depresyon görülme durumu, geliri giderinden az olanlarda geliri giderine eşit veya geliri giderinden fazla olanlara kıyasla 1.89 kat (1.12-3.17), kronik hastalığı olan kişilerde olmayanlara göre 2.57 kat (1.40-4.73), ailesinde depresyon olanlarda olmayanlara göre 2.22 kat (1.19-4.14), sigara içenlerde içmeyenlere göre 2.46 kat (1.38-4.36) yüksektir. Aile yapısına göre depresyon olma durumu arasında ilişki bulunmamıştır.

TARTIŞMA

Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde depresyon ve benlik saygısının araştırıldığı bu çalışmada araştırma grubunun neredeyse beşte birinde depresyon olduğu, benlik saygısı puanlarının ise orta düzeyde olduğu görülmektedir. Duygu durum bozuklukları, öncelikle depresyon bütün hastalıklar arasında en sık görülen hastalıklar arasındadır. Genel olarak dünyada depresyon yaygınlık oranı %9-20 arasında bildirilmiştir (25). Türkiye'de ise Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (26) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %9'una doktor tarafından depresyon tanısı konduğu, üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmalarda depresyon sıklığının Deveci ve ark. (27) çalışmasında %18.3, Hür ve ark. (28) çalışmasında %25, Özdel ve ark. (15) çalışmasında %26.2, Alparşlan ve ark. (29) çalışmasında %30.6 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada araştırmaya katılanların %17.1'inde depresyon olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerini incelediğimiz bu araştırmada depresyon oranı Türkiye genelinde tespit edilen %9 oranından yüksek bulunmuştur. Üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarla kıyaslandığında, bu çalışmada ki depresyon oranı diğer üniversitelerde ki oranlardan daha düşük bulunurken Deveci ve ark. (27) çalışmasıyla benzer bulunmuştur. Düşük bulunmasının sebebi olarak çalışmaya katılanların birinci ve ikinci sınıf öğrenci sayısının daha fazla olmasından kaynaklandığı, öğrenim görülen sınıfın artmasıyla beraber iş bulma, geleceği planlama gibi stres faktörlerinin artmasına bağlı olarak depresif belirtilere daha çok yol açabileceği düşünülmüştür. Ayrıca bu çalışmada

ortaya çıkan üst sınıflarda depresyon oranının artışındaki tespit bu sonucu destekler niteliktedir. Benlik saygısı ile ilgili yapılan Dinçer ve ark. (30) çalışmasında benlik saygısı puanı 71.94, Kahrıman'ın (20) çalışmasında 69.16, Karadağ ve ark. (31) çalışmasında 69.13 bulunmuştur. Bu çalışmada ise 68.25 bulunarak araştırmaya katılanların orta düzeyde benlik saygısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Benlik saygısı puanı yönüyle bu çalışma diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Depresyonun ortaya çıkmasında biyolojik ve genetik etkenler, cinsiyet, kültür, yaş, stres, medeni durum, sosyoekonomik düzey, kişilik özellikleri, fiziksel hastalıklar, çalışma durumu, alkol ve madde kullanımı, gelişimsel yaşam olayları gibi birçok faktör etkilidir (32). Literatüre göre depresyonu; cinsiyet, sosyoekonomik düzey, aile içi sorunlar, düşük benlik saygısı, sağlık durumunu kötü olarak değerlendirme, barınma sorunu yaşama, kardeş sayısı, sosyal aktivitelere katılma değişkenleri etkilemektedir (16,33,34). Sigara içinde bulunan nikotin bazı insanlarda sakinleştirici, keyif verici olabilmektedir ki bunun da antidepresan gibi etki gösterdiği bilinmektedir (17). Bu çalışmada da sigara kullananlarda depresyon görülme olasılığı yüksek çıkmıştır, bu yönüyle literatürü desteklemektedir. Hastalıklar hem yaşam kalitesini azaltarak hem de biyolojik etkilerinden dolayı depresyona sebep olmaktadır (35). Bu çalışmada kronik hastalığın bulunması ile depresyon görülme olasılığı yüksek bulunurken Hür ve ark. (28) çalışmasında da kronik hastalığa sahip olan öğrencilerde, Temel ve ark. (34) çalışmasında fiziksel sağlığını iyi olarak değerlendirmeyenlerde, depresyonun daha fazla görüldüğü bulunmuştur. Ekonomik sıkıntılarla karşılaşan gençlerin benlik saygısında azalma sonucu ruhsal yapılarının olumsuz yönde etkilendiği ve kısıtlamaların depresif belirtileri arttırabileceği düşünülmektedir (16). Bu çalışmada da ailesinin geliri düşük olan öğrencilerde depresyon belirtilerinin fazla görüldüğü bulunmuştur. Çalışma bu yönüyle Softa ve ark. (16), Özdel ve ark. (15) çalışması ile benzerlik göstermekle birlikte Deveci ve ark. (27) çalışmasında ekonomik durum ve depresyon arasında anlamlı ilişki saptanamamıştır. Benlik saygısını ise cinsiyet, kişinin geldiği aile, ebeveyn eğitim düzeyi, meslek, ekonomik durum, annenin çalışma durumu, ebeveyn tutumları, kardeş sayısı değişkenleri etkilemektedir (20,30,31,37). Bu çalışmada kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre ve geliri giderine eşit olanlarda benlik saygısı daha yüksek çıkmıştır. Altıok ve

ark. (36) çalışmasında da kız öğrencilerin erkek öğrencilerden, maddi sıkıntı yaşamayanların yaşayanlara göre benlik saygısı yüksek bulunmuştur. Dinçer ve ark. (30), Karadağ ve ark. (31), Kahriman'ın (20) çalışmasında, aylık gelirinin yeterli olduğunu belirten öğrencilerin benlik saygısının yüksek olduğu bulunmuştur. Bu çalışmadaki gelirin az olması ile benlik saygısının azalması arasındaki ilişki, literatürü destekler niteliktedir. Saygılı ve ark. (37), Arslan ve ark. (38), Özkan ve ark. (1) çalışmasında ise, cinsiyet ile benlik saygısı arasında bir ilişki bulunamamıştır. Cinsiyetle ilgili bu çelişkili sonuçlara bakıldığında cinsiyetin benlik saygısını belirlemede etkili olamayacağı düşünülmüştür. Bu çalışmada ebelik öğrencilerinin benlik saygısının, hemşirelik öğrencilerinden daha yüksek olduğu ve ebelik dördüncü sınıf öğrencilerinin benlik saygısı en yüksek düzeyde bulunmuştur. Dinçer ve ark. (30) çalışmasında, ebelik bölümü öğrencilerinin benlik saygısı hemşirelik öğrencilerine göre yüksek bulunurken, Randle (39)'ın çalışmasında da, hemşirelik bölümü öğrencilerinin benlik saygısı birinci sınıfta yüksekken ileriki sınıflarda benlik saygısının azaldığı bulunmuştur. Ebelik dördüncü sınıf öğrencilerinin benlik saygısının en yüksek düzeyde olması ise, ebelik öğrencilerinin dördüncü sınıfa geldiklerinde alt sınıflardaki ebelik öğrencilerine göre daha fazla deneyim kazanarak, mesleki anlamda yeterlilik düzeyinin artmasına bağlanmıştır. Bu çalışmada ayrıca benlik saygısı arttıkça depresyonun azaldığı tespit edilmiştir. Çalışma bu yönüyle benlik saygısı arttıkça depresyonun azalacağı yönündeki literatür bilgisini desteklemektedir (33). Bu çalışmada göç etmeyenlerde, sosyal aktivitede bulunanlarda ve kronik hastalığı bulunmayanlarda benlik saygısı daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuca göre benlik saygısının gelişimine katkı sağlayan bir faktör olan toplumsal kabul görme ve bedensel özelliklerini benimseme ve becerilerini ortaya koyabilme ile ilgili olduğu düşündürmüştür. Karadağ ve ark. (31)'nın çalışmasında da, sağlığını kötü algılayan öğrencilerin benlik saygısı ortalaması düşük bulunmuştur.

SONUÇ

Çalışmanın sonuçlarına göre annenin çalışma durumu, medeni durum, mezun olunan okula göre benlik saygısı ve depresyon açısından anlamlı fark bulunmazken sigara kullananlarda, göç edenlerde, kronik hastalığa sahip olanlarda depresyonun daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete göre depresyon açısından anlamlı fark bulunmazken, kız öğrencilerin benlik saygısının erkek öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Maddi durumu iyi olan öğrencilerin maddi durumu iyi olmayan öğrencilerden, ebelik bölümü öğrencilerinin ise hemşirelik bölümü öğrencilerinden benlik saygısının daha yüksek olduğu, benlik saygısının yükselmesi ile depresyonun azaldığı tespit edilmiştir. Hemşirelik/Ebelik mesleğinin geleceği olan öğrencilerin bu konuda bilinçlendirilmesi, depresyona neden olan faktörlerden kronik hastalığa sahip olanlara rehberlik edilmesi gerektiği, depresyonun bir belirtisi olabilen ve aynı zamanda baş etme mekanizması olan sigara kullanımı yerine stresle baş etme stratejileri geliştirilmesi yönünde öğrencilere danışmanlık hizmeti verilmesi gerektiği düşünülmüştür. Üniversitede Sağlık Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilere benlik saygısını artırıcı nitelikte sosyal aktivitelere, derslere aktif katılımlarının sağlanması ve öğrenci ders programında yer

alan derslerde de benlik saygısını arttıracak derslere yer verilmesinin benlik saygısını arttıracığı düşünülmüştür. Araştırma sonuçları sadece Balıkesir Sağlık Yüksek Okulu öğrencilerini oluşturan hemşirelik ve ebelik bölümünü temsil etmektedir. Araştırmanın daha büyük örneklem grubuyla yapılamamış olması araştırmanın kısıtlılıkları arasında yer almaktadır.

KAYNAKLAR

1. Özkan İA, Özen A. Öğrenci hemşirelerde boyun eğici davranışlar ve benlik saygısı arasındaki ilişki. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2008; 7(1): 53-8.
2. Erşan EE, Doğan O, Doğan S. Beden Eğitimi ve Antrenörlük bölümü öğrencilerinde benlik saygısı düzeyi ve bazı sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. Klinik Psikiyatri Dergisi. 2009; 12(1): 35-42.
3. Gün E. Spor Yapanlarda ve Spor Yapmayan Ergenlerde Benlik Saygısı [Yüksek Lisans Tezi]. Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2006.
4. Zengin S, Altay B. Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin madde kullanım durumlarına göre benlik saygısının incelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2014; 3(3): 892-907.
5. Karakaya I, Coşkun A, Ağaoğlu B. Yüzücülerin depresyon, benlik saygısı ve kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2006; 7(3): 162-6.
6. Zengin S. Sınıf öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin madde kullanım durumlarının benlik saygısı ile ilişkisi [Yüksek Lisans Tezi]. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2011.
7. Taycan O, Kutlu L, Çimen S, Aydın N. Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerde depresyon ve tükenmişlik düzeyinin sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2006; 7(2): 100-8.
8. Selvi Y, Özdemir PG, Özdemir O, Aydın A, Beşiroğlu L. Sağlık çalışanlarında vardiyalı çalışma sisteminin sebep olduğu genel ruhsal belirtiler ve yaşam kalitesi üzerine etkisi. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi. 2010; 23(4): 238-43.
9. Yıldırım A, Hacıhasanoğlu R. Sağlık çalışanlarında yaşam kalitesi ve etkileyen değişkenler. Journal of Psychiatric Nursing. 2011; 2(2): 61-8.
10. Tabolli S, Ianni A, Renzi C, Di Pietro C, Puddu P. Job satisfaction, burnout and stress amongst nursing staff: a survey in two hospitals in Rome. Giornale Italiano di Medicina del Lavoro ed Ergonomia. 2006; 28(Suppl 1): 49-52.
11. Liman T. Kronik hastalığı olan ergenlerin hastalığı algılamaları ile anksiyete ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişki [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2011.
12. Albal E, Kutlu Y. The relationship between the depression coping self-efficacy level and perceived social support resources. Journal of Psychiatric Nursing. 2010; 1(3): 115-20.
13. Dişçigil G, Gemalmaz A, Başak O, Gürel FS, Tekin N. Birinci basamakta geriatrik yaş grubunda depresyon. Turkish Journal of Geriatrics. 2005; 8(3): 129-33.
14. Özkan S, Yılmaz E. Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma Örneği). Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi. 2010; 5(13): 153-71.

15. Özdel L, Bostancı M, Özdel O, Oğuzhanoğlu NK. Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2002; 3(3): 155-61.
16. Softa HK, Kaya S. Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin depresyon düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013; 2(2): 214-29.
17. Tezel A, Arslan S, Topal M, Aydoğan Ö, Koç Ç, Şenlik M. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*. 2009; 12(4): 1-10.
18. Schopfer DW, Regan M, Heidenreich PA, Whooley MA. Depressive symptoms, cardiac disease severity, and functional status in patients with coronary artery disease (from the heart and soul study). *The American Journal of Cardiology*. 2016; 118(9): 1287-92.
19. Howard C, Hallas CN, Wray J, Carby M. The relationship between illness perceptions and panic in chronic obstructive pulmonary disease. *Behaviour Research and Therapy*. 2009; 47(1): 71-6.
20. Kahriman İ. Adölesanlarda aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişki [Yüksek Lisans Tezi]. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2003.
21. Coopersmith S. *Self-Esteem Inventories*. San Francisco: Consulting Psychologist Press; 1967.
22. Turan N, Tufan B. Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri'nin (SEI) geçerlik-güvenirlik çalışması. 23. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi; 1987 Eylül 14-18; İstanbul.
23. Beck AT, Epstein N, Brown G, Steer RA. An inventory for measuring clinical anxiety: psychometric properties. *Journal of consulting and clinical psychology*. 1988; 56(6): 893.
24. Hisli N. Beck Depresyon Envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliği, güvenirliği. *Psikoloji dergisi*. 1989; 7(23): 3-13.
25. Öztürk MO, Uluşahin A. Duygulanım bozuklukları. Öztürk MO, Uluşahin A, editörler. *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. 11. Baskı. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2008. s. 337-427.
26. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. Türkiye kronik hastalıklar ve risk faktörlerinin sıklığı çalışması temel bulgular. Sağlık Bakanlığı Yayın no: 909. Ankara: Anıl Matbaa; 2013. s. 41-3.
27. Devci SE, Ulutaşdemir N. Bir Sağlık Yüksekokulunda öğrencilerde depresyon belirtilerinin görülme sıklığı ve etkileyen faktörler. *Fırat Tıp Dergisi*. 2013; 18(2): 98-102.
28. Hür SD, Andsoy II, Şahin AO, Kayhan M, Sefa E, Zübül N ve ark. Karabük Üniversitesi sağlık yüksekokulu öğrencilerinde depresif belirtiler. *Journal of Psychiatric Nursing*. 2014; 5(2): 72-6.
29. Alparslan N, Yaşar S, Dereli E, Turan F. Sağlık yüksekokulu ve teknik eğitim fakültesi öğrencilerinde görülen depresif belirtiler ve bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*. 2008; 10(2): 48-57.
30. Dinçer F, Öztunç G. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2009; 16(2): 22-33.
31. Karadağ G, Güner İ, Çuhadar D, Uçan Ö. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin benlik saygıları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 2008; 3(7): 29-42.
32. Pınar ŞE, Havva T. Depresyon Tanılı Birey ve Hemşirelik Yaklaşımı. *Journal of Psychiatric Nursing*. 2012; 3(2): 86-91.
33. Kulaksızoğlu A. Ergenlikte nevroitik bozukluklar ve ruh sağlığı. Kulaksızoğlu A, editör. *Ergenlik Psikolojisi*. 13. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2011. s. 235-48.
34. Temel E, Bahar A, Çuhadar D. Öğrenci hemşirelerin stresle baş etme tarzları ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 2007; 2(5): 107-18.
35. Hacıhasanoğlu R, Karakurt P, Yıldırım A, Uslu S. Bir sağlık ocağına başvuran kronik hastalığı olan bireylerde anksiyete ve depresyon. *TAF Preventive Medicine Bulletin*. 2010; 9(3): 209-16.
36. Altıok HÖ, Ek N, Koruklu N. Üniversite öğrencilerinin benlik saygı düzeyi ile ilişkili bazı değişkenlerin incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2010; 1(1): 99-120.
37. Saygılı G, Kesercioğlu T, Kırıktaş H. Eğitim düzeyinin benlik saygısı üzerinde etkisinin incelenmesi. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counselling (TIJSEG)*. 2015; 4(1): 1-8.
38. Arslan H, Mergen H, Mergen BE, Arslan E, Ayyıldız Ü. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Depresyon, Anksiyete ve Benlik Saygısı Puanlarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Medical Sciences (NWSAMS)*. 2016; 11(1): 1-13.
39. Randle J. Changes in self-esteem during a 3 year pre-registration diploma in higher education (nursing) programme. *Learning in Health and Social Care*. 2003; 2(1): 51-60.